

Η συγγνώμη προς τον Άλλο σε δεύτερο ενικό

Ορθοδοξία / Θρησκευτική ζωή

Γιάννης Τσαμπάζης, Αξιωματικός ε.α., Θεολόγος, Μεταπτυχιακός φοιτητής Θεολογίας ΑΠΘ

Δεν θα επιχειρήσω στο άρθρο αυτό να κρούσω ανοικτές θύρες ούτε να (ξανα)ανακαλύψω τον τροχό της αμάξης μιλώντας για την αξία της συγγνώμης, για την θεραπευτική, παιδαγωγική και εκκλησιολογική της διάσταση. Η συγχώρεση διδάσκεται στη βίβλο, στις παραβολές, έχουν γράψει οι Πατέρες μας, οι εκκλησιαστικοί συγγραφείς και έγκριτοι πανεπιστημιακοί. Έτσι, η ταπεινότης μου περιορίζεται αλλά και προσδιορίζεται (πια) από το βιωματικό χαρακτήρα της μετάνοιας – εξ ου και ο δεύτερος ενικός – το προσωπικό αγώνισμα της αίτησης για συγγνώμη και της (μη) αποδοχής τού αιτήματος.

Ίσως δεν το ξέρεις ακόμα, έχω όμως πραγματικά μετανοήσει! Δεν μού έχεις δώσει την ευλογία για απολογία, ούτε καν για ομολογία, κι ούτε την ευκαιρία να σου δείξω ότι έχω απεκδυθεί από τον παλιό άνθρωπο μέσα μου κι έχω ενδυθεί το νέο, τον καινό εαυτό μου. Πώς όμως θα με συγχωρέσεις αφού και η συγχώρεση μπορεί να γίνει όχι με ρήματα αισθήσεως σημαντικά, αλλά μόνο με ρήματα ζωής εμπύπτοντα στις αισθήσεις τού αξιολογητή σημαντικά (και ο αξιολογητής μου είσαι Εσύ), όπως θα έλεγαν και οι Καθηγητές της Θεολογικής μας Σχολής στο ΑΠΘ

που ασχολούνται με τα Παιδαγωγικά.

Γιατί και η συγγνώμη έχει την παιδαγωγική της διάσταση και πιστεύω ότι αρκετά διαπαιδαγωγήθηκα μέχρι τώρα: Μετανόησα! Άσκησα το προσωπικό μου αγώνισμα – γιατί τέτοιο πράγμα είναι η μετάνοια – και ασκήθηκα στην αποχή, στη στέρηση από το δικό Σου παράδεισο από τον οποίο εξέπεσα. Πέρασα τα τρία στάδια τής μετάνοιας: Πρώτον, συναισθάνθηκα το ότι έσφαλα, δεύτερον μετανόησα για όσα έχω κάνει, τρίτον κινήθηκα για να σου τα εξομολογηθώ. Αλλά δεν δέχθηκες να με συγχωρέσεις, ούτε καν να με ακούσεις.

Όσο και αν η μετάνοια θεραπεύεται σε πρώτο ενικό και είναι προσωπική μου υπόθεση και αγώνισμα, όπως το ίδιο είναι και η αίτηση για τη συγγνώμη που προϋποθέτει μεγαλείο ψυχής, ώστε να βρω τη δύναμη να την καταθέσω, η αποδοχή τής συγγνώμης που σου ζητώ είναι πλέον δικό σου προσωπικό αγώνισμα, όχι δικό μου. Το κεντρικό πρόσωπο στην παραβολή τού Σπλαχνικού Πατέρα (Λουκ. 15, 11-24) δεν είναι ο Άσωτος Υιός, γιατί δεν είναι αυτός που συγχωρεί, αλλά ο Πατέρας που δίνει τη συγχώρεση. Ο ρόλος του ασώτου τελιώνει στο σημείο της αιτήσεως για συγχώρεση, τη σκυτάλη πια την έχει αυτός που θα συγχωρέσει ή όχι. Και ο ρόλος τού “καλού γιού” που δεν συνηγορεί στη συγγνώμη; Αυτός είναι ο ρόλος που διαδραματίζουν όλοι οι άλλοι γύρω σου και θέλουν να σε εμποδίσουν να συγχωρέσεις. Είναι οι τρίτοι, οι οποίοι κακολογούν, κατηγορούν, χλευάζουν. Στην ουσία ζηλεύουν αυτόν που μπορεί να συγχωρεί, γιατί είναι ικανός να νιώσει, να αισθανθεί, ενώ οι ίδιοι δεν μπορούν. Οχυρωμένοι πίσω από έναν επίπλαστο

καθωσπρεπισμό, προκρίνουν τη μη λύση τού επιτιμίου μου, τη μη εκκλησιολογική μου επανένταξη, τη μη θεραπεία των πληγών που οι ίδιοι ίσως δεν θα αποκτήσουν ποτέ γιατί η ατολμία, από την οποία πηγάζουν ο ψευτοκαθωσπρεπισμός και τελικά η υποκρισία, τους προφυλάσσει από τα ναυάγια. Αλλά το ναυάγιο είναι δυνατότητα. “Κι αν προτιμάς τα ασφαλή ταξίδια σιγά μην ζήσεις”, όπως θα έλεγε και ο Καθηγητής Χρ. Σταμούλης.

Να ξέρεις ότι δεν κρίνεται πια το δικό μου ηθικό ανάστημα, αλλά το δικό σου. Το αν θα μου δώσεις τη συγχώρεσή σου, ως το δικό σου προσωπικό αγώνισμα, αφορά τη δική σου συνείδηση, αλλά ταυτόχρονα εμπίπτει και στη δική μου κρίση. Πολύ δε περισσότερο στη δική Του. Αξιολογητής και αξιολογούμενος ταυτοχρόνως, σε αυτή η θέση έχεις πια βρεθεί. Και όσο πιο πολύ αργείς να συγχωρείς, τόσο η θέση σου δυσχεραίνεται. Βεβαίως, δεν θα ήθελα να δεχθείς τη συγγνώμη μου εξ αρχής, γιατί και ο χρόνος που θα μεσολαβήσει πρέπει να είναι ικανός ώστε να συνειδητοποιήσω πραγματικά το μέγεθος τού ολισθήματός μου. Πολλές φορές μια εύκολη συγγνώμη υποθάλπει το λάθος και ο αιτούμενος τη συγγνώμη όταν βλέπει το πόσο εύκολα και γρήγορα του δίνεται, επαναλαμβάνει το ίδιο λάθος ξανά και ξανά, χωρίς να μετανοεί όμως παράλληλα. Μου άξιζε πέρα ως πέρα το επιτίμιο που μου έβαλες, αλλά πέρασε καιρός με αυτή μου την τιμωρία. Κατέβασέ με από το σταυρό μου, δώσε μου μια αξιοπρεπή ταφή, για να μπορέσω κάποτε να αναστηθώ στη συνείδησή Σου. Πάντα, ο χρόνος που δίνουμε τη συγχώρεση έχει να κάνει με τη μοναδικότητα του προσώπου που τη ζητά και στην περίπτωση μου είναι αληθινή κατάσταση όπου απογυμνωμένος από όρους, όπλα και επιχειρήματα, σου ζητάω να με συγχωρέσεις, σου ζητάω μια μεγάλη αγκαλιά, τέτοια που να μην χρειαστεί να φύγεις ποτέ ξανά από αυτήν.

Ύστερα, θα κριθούμε μαζί ως κτιστοί κρίνοντες και ως θνητοί κρινόμενοι. Ποιος όμως θα μας κρίνει; Ποιος το μπορεί; Παιδιά του φόβου και του πάθους ταυτόχρονα, μόνο το Άκτιστο μπορεί να το κάνει. “Κάποια μνήμη θα μας φέγγει να περνούμε, κάπου θα είμαστε και κάπου θα σωθούμε”, όπως λένε και οι μελοποιημένοι στίχοι του ποιητή Γιώργου Θέμελη, δίνοντας μια εσχατολογική διάσταση στις σκέψεις μας.

Στην περίπτωση, όμως, που θα ακούσεις τον “καλό γιο” της παραβολής και θα επιμείνεις στο επιτίμιο μου, να ξέρεις ότι εγώ θα σε συγχωρήσω. Κι αν μη μου το ζητήσεις. Γιατί για να το ζητήσεις πρέπει πρώτα να συνειδητοποιήσεις τι ακριβώς έκανες. Αν όμως δεν κάνεις κάτι να το αλλάξεις, τότε “θα ανοίξεις ένα μαύρο φως μέσα στο σκοτάδι” και τα χρώματα Σου θ’ αρχίσουν να ξεθωριάζουν μέσα μου. “Όπως στα παλιά ερημοκλήσια, η Εικόνα Σου θα αργοσβήνει, αλλά η αγιότητα θα παραμένει και θα μεγαλώνει”, όπως λέει και ο Λουδοβίκος των Ανωγείων. Το

φάρμακο της λήθης, αλλά δυστυχώς όχι της συγγνώμης σου -στη θεραπευτική της διάσταση - θ' αρχίσει να κυλά σιγά σιγά στις φλέβες μου και να με σκοτώνει, ενώ εσύ θα νομίζεις ότι γιατρεύομαι. Πώς, όμως να θεραπευτώ αφού δεν αναπαύομαι στη συγγνώμη σου;

Ίσως από όλο αυτό μείνει μόνο μια ιστορία που θα θυμάσαι και θα εξομολογείσαι - όχι χωρίς δάκρυα - για κάτι που πέρασες αλλά το δεν έζησες, γι' αυτό και δεν επέζησε. Αλλά αυτό θα κριθεί από το αν αποδεχθείς την κίνησή μου για συγχώρεση ή όχι.

Αυτή καθαυτή η κίνηση για μετάνοια εμφανίζεται ως ανεύρεση τού Θεού τής αγάπης ή ως ανεύρεση τού Άλλου. "Στις δεκαετίες της διακονίας μου ως πνευματικός πατέρας παρατήρησα ότι σπανίζουν οι άνθρωποι που μετανοούν εν αισθήσει καρδιάς", γράφει ο Γέροντας Σωφρόνιος Σαχάρωφ. Και το τεκμηριώνει : "Οι περισσότεροι παραμένουν στο επίπεδο των ανθρωπίνων ηθικιστικών διατάξεων. Όμως η μετάνοια δεν είναι μια απλή νοητική πράξη. Συνοδεύεται από μια αίσθηση πικρίας για την αχρειότητά μας και από μια θλίψη καρδιάς για το χωρισμό μας από το Θεό, η οποία είναι έντονη στο αρχικό στάδιο της μετάνοιας. Σύντομα, βέβαια, διεισδύει στον ειλικρινώς μετανοούντα η επενέργεια νέας ζωής που προκαλεί μια θαυμαστή αλλοίωση του νου". Και στη δική μας περίπτωση, η δική μου μετάνοια συνοδεύεται από καυτά δάκρυα, από αίσθηση πικρίας που έγινα η αιτία να στεναχωρηθείς, από θλίψη καρδιάς για το χωρισμό μου από εσένα, ως Εικόνα τού Θεού, και όσο για την "θαυμαστή αλλοίωση του νου", που γράφει ο Γέροντας, θα αφήσω σε Σένα να το κρίνεις, να διακρίνεις, να συγκρίνεις (το πριν με το τώρα μου) και να με κρίνεις: Να με παύσεις ή να με αναπαύσεις.

<http://bit.ly/2zShEyl>